

15 mei 2018: MNX18 over 'De perfecte wereld!'
Column Oscar Kocken

Een laan met mooie bomen. Ooit was dat onderdeel van de perfecte wereld, maar sinds vandaag heeft dat een naargeestige associatie. Klaarblijkelijk zien wij door die laan met mooie bomen niet meer wat er daarbuiten gebeurt. Dames en heren, mij is gevraagd een hoopvol betoog te houden, dus laat ik daar maar meteen mee beginnen:
Met de huidige klimaatverandering is het eerste waar we vanuit mogen gaan is dat die bomen binnen de kortste keren gesneuveld zijn. Zo, hoop.

Laten we beginnen: *een perfecte wereld.*

Terwijl de bezoekers langzaam maar zeker binnen sijpelden, gaf de organisatie van dit fantastische evenement het goede voorbeeld: er waren vriendelijke gastheren en dito dames, er was goede koffie, er waren taartjes, macarons naar ik me heb laten vertellen, het was kortom een warm bad, een waar walhalla. Maar zoals we allemaal weten: dé perfecte wereld bestaat niet en zo kwam het dat ik de een na de ander bij binnenkomst van de zaal hoorde verzuchten hoe godsgruwelijk koud het was.

Mediator Yasmina Aboutaleb omschreef de marteling monter als 'lekker fris', en dat was meteen het bewijs dat geen enkel medium neutraal is.

We waren gewaarschuwd.

We moesten kritisch zijn.

We moesten zélf nadenken.

We moesten ons bij álles afvragen: is dit echt?

En wat wil ik zelf?

Het was tijd om eens te peilen wie er in de zaal zaten, wie wij waren.

Of we allemaal onze ogen wilden sluiten, vroeg Yasmina.

Iedereen vertikte het, iedereen hield de ogen wijd open.

Iedereen? Denkt u waarschijnlijk nu.

Nee, niet iedereen. U was die ene brave dodo die de ogen inderdaad sloot en niet doorhad dat wij - de rest van de zaal - naar u zaten te kijken.

We werden meegenomen over de vaarwateren van het web. We gleden met haar mee. En wat zagen wij onderweg? Was het landschap een droom of een nachtmerrie? Zag u datingapps met 100% slagingspercentage of de trollenlegers van Dotan?

Suzanne zag van beiden iets.

Ze zag positieve dingen én dingen die een beetje spannend zijn.

Margriet had niet echt een beeld.

Zij dacht aan kabeltjes en de techniek erachter. Ze dacht aan snelweg, dus zag wat draden.

En dan was er nog Gretige Arno.

Gretige Arno vertelde dat hij vooral heel veel positieve dingen zag. Dat had ermee te maken dat hij vijftien jaar geleden zijn tv had weggedaan. Dit omdat hij naar eigen zeggen niet meer wilde kijken naar ellende. De vraag waarmee hij de zaal in verwarring achterliet was waarom hij dan in hemelsnaam wél keek naar bands uit de jaren '70.

Ikzelf was een beetje in de war. Welke van de twee was nou de droom en welke was de nachtmerrie. Persoonlijk lijkt een datingapp met 100% slagingspercentage de grootste oplichterij, terwijl hoe Dotan zijn trollenleger aanstuurde me als ik eerlijk ben eerder ontroert.

Je hebt tegenwoordig verdorie zo beangstigend veel mogelijkheden met deze nieuwe technieken, en wát voor een ongelooflijk snood en boosaardig plan breng je vervolgens ten uitvoer? Je zorgt dat iedereen in aanraking komt met jouw best wel aardige liedjes.

Als u van mij een hoopgevend betoog wil, dan heeft u het nu: de mens is tot heel veel kwaads in staat, maar dit is waar hij uiteindelijk voor kiest. Ja, hoe Dotan zijn trollenleger aanstuurde doet mij toch het meest denken aan hoe wij op de middelbare school heel anarchistisch onze grafische rekenmachine hackten zodat we er snake op konden spelen.

Het andere hoopgevende deel is de verontwaardiging die opstak. Hoe durfde deze artiest zó veel positieve berichten te delen op social media, dat hij alsmaar populairder werd? Hoe durfde hij?

Dat biedt enorm veel hoop op de massale protesten die gaan uitbreken, stel dat zoiets ooit nog zou gebeuren en dat het dan geen kunstenaar is die mooie liedjes wil promoten, maar een politieke beweging die het land probeert te verdelen. Stel.

Enfin. Na de betogen van Suzanne, Margriet en Gretige Arno was het wel eventjes welletjes met onze inbreng. Hoewel het medialandschap van dit tijdperk zich kenmerkt doordat het al lang niet meer uitsluitend het klassieke zenden is en dat de gebruikers zelf ook hun bijdrage kunnen leveren, tijdens dit congres werden we geacht om net als vroeger te accepteren wat er ons werd voorgeschoteld en vooral geen interactie aan te gaan. Net als vroeger waren we stil, we ontvingen en er was slechts één net, we keken hier in Beeld&Geluid naar Hilversum 1.

En wat leerden we?

We leerden allereerst van Eppo van Nispen tot - wat was het - Zeveaar?

Nou goed, we leerden dat Mark Rutte een goochelaar is, die net zo makkelijk duiven tevoorschijn tovert als verkiezingsbeloftes laat verdwijnen.

We leerden ook dat er een rechtstreeks verband blijkt te bestaan tussen de crisis in 2008, het ineensstorten van het imperium van Lehman-Brothers, de gruwelijke misdaden van Joseph Fritzl en het feit dat de zoon van Eppo leerde fietsen.

Verder vernamen wij van Lisa Westerveld dat GroenLinks gaat zorgen dat er meer cursussen mediawijsheid komen de oudere generatie. En ja, ik moet zeggen: Mediawijsheid voor mijn moeder, ik ben daar groot voorstander van, niet in de laatste plaats omdat dat mij een hoop verzoeken scheelt voor FarmVille en CandyCrush.

GroenLinks. Was dat trouwens niet de partij van wie ik in de weken voorafgaand aan de vorige verkiezingen op werkelijk elk sociaal medium op werkelijk elk moment reclame te zien kreeg? Hoe zouden ze aan die gegevens zijn gekomen? Gewoon een vraagje, in het kader van Mediawijsheid.

Jan Rotmans betoogde dat er door de digitalisering meer fysieke contacten zijn dan ooit. Iets wat ik uit persoonlijke ervaring kan onderschrijven, zie ook de eerder genoemde datingapp met 100% slagingspercentage.

Nog meer positief nieuws: Jan Rotmans pleitte voor een beschaafde opstand.

Hij gaf daarbij aan dat hij de zaal pas zou verlaten wanneer er een opstand zou zijn uitgebroken.

En ik weet niet of het u is opgevallen, maar Jan Rotmans hééft de zaal verlaten.

Ik moet zeggen dat ik de uitgebroken opstand wel érg beschaafd vind, u gooide geen papieren vliegtuigjes, u gooide zelfs geen bier naar de NAM, maar ik sluit nu ook weer niet uit dat het juist opstandig is om te weigeren om in opstand te komen.

Van Mark Deuze vernamen we dat er inmiddels steden zijn met stoplichten in de stoep, omdat anders elke smartphonezombie pardoes onder de stadsbus stiefelt.

Stoplichten in de stoep, what's next?

Nou, ik zag meteen visioenen - nachtmerries zo u wilt - van een nabije toekomst waar niet alleen verkeerslichten in de stoep om uw aandacht vragen, maar de stoeptegels ook vol zitten met straatnieuwsverkopers en Unicef-ronselaars.

Of wat dacht u van reclame in de stoep?

Dáár moet u dus zijn met uw waarschuwingen voor meer mediawijsheid. Wat dacht u van een tegel die oplicht wanneer de smartphonezombie er op gaat staan: "Trap niet overal in."

Gratis ideetje, met de groetjes van Denk.

We zijn verstrengeld met de media, vertelde Mark Deuze ons. De media zijn zo alomtegenwoordig aanwezig dat we ze niet meer zien. En kijk eens aan, dat is eigenlijk net zoals bij Mark Rutte: er wordt beweerd dat die man geen visie heeft, vandaag meerdere keren zelfs, maar het punt is dit: zijn visie is zo alomtegenwoordig dat hij hem niet meer ziet. Dat wij hem niet meer zien. Net zoals wij verstrengeld zijn met de media, zijn wij verstrengeld met het Neo-liberalisme waarin we geen burgers, geen mensen, maar uitsluitend consument zijn. En zo komen we bij het betoog van Eva Rovers.

Het lijkt alsof koopkracht het enige belangrijke is, de ontwikkeling tot kritische burger wordt stelselmatig ondermijnd. We ontwikkelen ons tot gedwee volgende machines, met een tunnelvisie en een rotsvast eigen gelijk, dat continu bevestigd wordt in die steeds kleiner wordende, galmende echokamer.

En juist daarom denk ik dat ik toch tot mijn spijt lijnrecht in ga tegen het betoog van Jan Rotmans. Want juist hierom is het zo gevaarlijk om de oude instituten overboord te gooien, om bij al die bestaande instellingen, zoals vakbonden, zoals brancheorganisaties, zoals zelfs

verzekeringen je alleen maar af te vragen wat het te bieden heeft voor jou. Als er iets belangrijk is om jezelf te ontwikkelen tot kritische burger, néé, zelfs te ontwikkelen tot mens, dan is het dat je jezelf omringt met andere denkbeelden. Dus trap nou niet in de valkuil om de oude brede platforms te verlaten en telkens weer voor alles je eigen clubjes met gelijkgestemden op te richten. Clubjes die bovendien geen lange adem hebben, maar slechts enkele jaren bestaan. Durf te kiezen voor andere mensen, andere ideeën. Voor loyaliteit, voor solidariteit. Verzekeer u niet alleen tegen datgene waarvan u zeker weet dat u het ooit krijgt. Verzekeer u breed. Verzekeer u niet alleen voor uzelf, verzekeer u ook voor anderen. Verzekeer u tegen een risico en loop het risico dat u niet ziek wordt. En nee, dat is misschien niet efficiënt, maar mijn grootste angst is dat wij ooit nog eens ten onder gaan aan efficiëntie.

Jazeker, het is ongelooflijk praktisch dat we maar in google hoeven in te tikken dat we op zoek zijn naar dat en dat product en dat we het dan met één klik kunnen kopen. Maar ik ben oud genoeg om me te herinneren hoe ik middagenlang door grote kratten vol met LP's bladerde, op zoek naar die ene plaat van The Kinks. Nu tik ik The Kinks in en krijg ik The Kinks. Maar ik krijg ook echt alleen The Kinks. Of in het beste geval een aanbeveling dat andere kopers zus en zo ook kochten. Maar in die bakken vol met platen viste ik er een willekeurige hoes uit, iets wat ik niet kende, iets wat geen van de fans van The Kinks nog kende, omdat het geen ene biet te maken had met beat. En zo ontdekte ik een nieuwe wereld.

Ikzelf hoop dat vast te houden. Ik hoop dat niet alleen met muziek te doen, ik hoop dat vooral met mensen te doen. Ik hoop mezelf te blijven omringen met mensen die niet per se automatisch bij me passen. Mensen die geen algoritme aan mij zou koppelen. Omdat ik wil dat ik mijn eigen gedachten altijd ook in twijfel kan trekken. Dat ik ze kan toetsen bij mensen die een andere logica hebben dan ik. Net zo goed wil ik mezelf stimuleren - en hoop ik dat de jonge generatie ook gestimuleerd wordt - om bij elke bron op internet altijd minimaal één bron te zoeken die daar niet bij aansluit. Dat is de manier om kritisch te blijven. Op de buitenwereld en vooral ook op jezelf. En niet altijd alles zomaar te geloven wat er wordt beweerd.

Precies daarom was ik zo opgelucht toen ik een uur geleden, terwijl jullie allemaal onder begeleiding van accordeons, cello's, trompetten, klarinetten, contrabassen en jullie eigen bonkende harten, op de website van de NOS belangrijk nieuws las over het filmpje vanuit de Beekse Bergen. En nee, het ging er niet over dat we ook bij jachtluipaarden respect moeten hebben voor hun privacy en gewoon vriendelijk toestemming moeten vragen als we roofdieren willen filmen. Nee, wat bleek: dat hele filmpje was in scène gezet. Eén grote hoax. Opnieuw een herinnering: blijf altijd en eeuwig zelf nadenken. Geloof niet alles wat er wordt beweerd, ook niet als Oscar Kocken beweert dat een filmpje nep is.

En daarmee ga ik afsluiten. Het is tijd voor de borrel. Eindelijk. En om Jan Rotmans toch nog maar één keer te citeren: "Alles wat je nu niet opnieuw zou bedenken, daar moet je afscheid van nemen." Zou je een instituut als Mediawijzer.net nu oprichten? Zo niet, dan weg ermee. Maar mocht u net als ik denken dat juist in deze tijd een instelling als Mediawijzer.net elke dag opnieuw zou moeten worden opgericht, dan proost ik graag met u op de komende tien jaar. Op een perfecte toekomst.

Proost.